

Grönfläckig padda

– åtgärdsprogram för Blekinge

Rapport nr: 2004:4
Rapportnamn: Grönfläckig padda – åtgärdsprogram för Blekinge
Utgåva: Första utgåvan
Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 Karlskrona
Hemsida: www.k.lst.se (rapporten finns endast i digital form och kan hämtas via hemsidan)
Dnr: 511-4170-99
Undersökningar: Gunnar Strömberg, Wachtmeisterg 24, 371 36 Karlskrona
Sammanställning och redigering: Annika Asplund, Länsstyrelsen Blekinge län
Kontaktperson: Åke Widgren, Länsstyrelsen Blekinge län
Omslagsbild: Gunnar Strömberg
Fotografer: Håkan Areslätt, Gunnar Strömberg
ISSN: 1651-8527
Upplaga: Endast nätupplaga
© Länsstyrelsen Blekinge län
© Kartor Lantmäteriet 2000

Innehåll

Innehåll	3
Förord	4
Inledning	4
Summary	5
Sammanfattning	5
Artbeskrivning	6
Inventeringsmetodik	7
Tidigare observationer av grönfläckig padda	7
Hotfaktorer och åtgärder	8
Södraskär, Utklippan	9
Övriga lokaler	12
Planerad återintroduktion	12
Ordförklaring	12
Litteratur	13
Tidigare rapporter i serien	13

Förord

Grönfläckig padda är i nuvarande rödlista klassad som akut hotad (CR). Arten förekommer idag endast på några få lokaler i landet: i Skåne, i Blekinge och på Öland (inplanterad under 2003). En av de starkaste populationerna finns på Utklippan i sydöstra Blekinge. År 2000 fastställde Naturvårdsverket ett nationellt åtgärdsprogram för arten. I samband med inventering och framtagande av åtgärdsprogram för stinkpadda i Blekinge bestämdes att ett sådant program även skulle utarbetas för grönfläckig padda. Programmet bygger på uppgifter från Gunnar Strömberg, Karlskrona, som under en lång följd av år studerat artens förekomst på Utklippan. Åtgärdsprogrammet är i linje med det nationella miljömålet *Myllrande våtmarker* där ett av delmålen är att ta fram åtgärdsprogram för hotade arter. Framtagandet av åtgärdsprogram för grönfläckig padda (och

stinkpadda) har också fastställts som ett regionalt delmål för *Myllrande våtmarker* i Blekinge.

Denna rapport beskriver den grönfläckiga paddans aktuella förekomst i Blekinge men redovisar också äldre uppgifter från bl.a. Hanö och Karlskronatrakten. I rapporten presenteras även förslag på åtgärder för att gynna arten, samt planer på framtida uppföljning.

Åtgärdsprogrammet har utarbetats av Annika Asp-lund i samråd med Gunnar Strömberg. Värdefulla synpunkter har lämnats av Claes Andrén, *Reptilia Amphibia Research*.

Karlskrona i december 2003

Åke Widgren

Länsstyrelsen i Blekinge

Inledning

Den grönfläckiga paddan har en i huvudsak östlig utbredning. Paddan har sin nordliga utbredningsgräns i södra Sverige och sydöstra Estland. Dess naturliga livsmiljöer omfattar i Sverige ofta sandiga eller klippdominerade miljöer nära kusten. Tidigare inlandslokaler inkluderade sand- eller grustag med närhet till näringsfattiga och grunda vatten lämpliga för fortplantering. Sådana vatten har på många platser utsatts för påverkan i form av eutrofiering, igenväxning, försämrad vattenkvalitet eller uttorkning. Den svenska utbredningen har tidigare omfattat mer än 50 kända lokaler, men under den senare delen av 1900-talet har arten gått snabbt tillbaka och populationen omfattar nu högst 400 individer. Tre någorlunda starka bestånd återfinns i Skåne: på Falsterbohalvön, på Eskilstorps ängar vid Vellinge och i Limhamns kalkbrott, alltså i en industriellt skapad miljö. Små förekomster av enstaka djur är rapporterade från andra platser i Skåne. I Blekinge har grönfläckig padda noterats på Utklippan i Karlskronas yttersta skärgård sedan 1970-talet. Andra lokaler där paddan noterats de senaste 50 åren är Hanö utanför Sölvesborg och Gisslevik på Torhamnslandet i Karlskrona.

Trots sökande har återfynd inte gjorts på dessa lokaler under senare år. I mitten av 1990-talet noterades en brist på hannar på Utklippan. Detta ledde till en förstärkning av populationen med 10 hannar från Limhamn. Utplanteringen anses som lyckad då en riklig reproduktion har konstaterats.

Naturvårdsverket gav 2000 ut ett nationellt åtgärdsprogram för bevarande av grönfläckig padda. Det nationella målet är att bevara eller skapa 5 och på längre sikt 10 livskraftiga populationer av grönfläckig padda inom delar av den tidigare naturliga utbredningen för arten i Sverige. Goda förutsättningar bedöms finnas på Utklippan. Målet är också att områden som inköpts för naturvårdsändamål ska avsättas som naturreservat med skötselplan som är anpassad till groddjuren.

Populationen grönfläckig padda på Utklippan har inventerats under en lång rad år, främst av amatörherpetolog Gunnar Strömberg, Karlskrona. Denna rapport beskriver populationen på Utklippan, inklusive utplanteringen, och diskuterar möjligheten av utplantering på ännu en lokal, Hanö.

Summary

The green toad (*Bufo viridis*) is probably the most threatened amphibian in Sweden. Its natural habitats often include sandy or rock dominated environments near the coast. Encroachment and drying out of breeding pools are believed to have caused part of the heavy decline of the toad. From a presence at some 50 localities in southern Sweden, today the green toad can only be found at some 10 sites in Skåne, most of which hold very small populations, and at Utklippan island in Karlskrona. Reintroductions have been carried out on the islands of Öland and Gotland. In older literature, a further 10 sites in Blekinge are reported as localities for green toad, but these findings date back a hundred years or more.

According to the red list, based on the IUCN classification system, the green toad is considered as Critically Endangered. It is also one of the spe-

cies in EU's habitat directive. The Swedish Environmental Protection Agency has set up a national Action Plan for the green toad. As one of the counties where the toad is found, Blekinge County has a responsibility to participate in fulfilling the national goal to establish self-sufficient populations of 300 individuals in 5, and in a longer perspective 10, localities within the former distribution of the species in Sweden.

This report describes the, at present, only site for green toad in the county: Utklippan and is based on studies carried out by amateur herpetologist Gunnar Strömberg during the last 25 years. The successful reintroduction in 1994 encourages to reintroductions on other localities, where Vindhalla on Hanö island, Sölvesborg would be a perfectly suitable site.

Sammanfattning

Grönfläckig padda (*Bufo viridis*) torde idag vara det mest hotade av alla groddjur i vårt land. Dess naturliga livsmiljöer omfattar i Sverige ofta sandiga eller klippdominerade miljöer nära kusten. Igenväxning och uttorkning av lekvatten tros vara några faktorer som lett till paddans kraftiga tillbakagång. Från en närvaro på ett 50-tal lokaler i södra Sverige återfinns idag grönfläckig padda endast på ett 10-tal platser i Skåne, varav flertalet i mycket små populationer, samt på Utklippan i Karlskrona kommun. Utplanteringar har gjorts på Öland och Gotland. I äldre litteratur finns rapporter om fynd av grönfläckig padda från ytterligare ett 10-tal lokaler i Blekinge men dessa fynd är 100 år gamla eller äldre.

Enligt den aktuella rödlistan, som följer IUCN:s normer, klassas den grönfläckiga paddan som Akut hotad. Den är dessutom upptagen i EU:s habitatdirektiv.

Naturvårdsverket har fastställt ett nationellt åtgärdsprogram för grönfläckig padda. Som ett av de län där paddan förekommer har Blekinge ett ansvar för att delta i uppfyllandet av det nationella målet att bevara eller skapa 5 och på längre sikt 10 livskraftiga populationer om vardera ca 300 vuxna individer inom delar av den tidigare naturliga utbredningen.

Rapporten beskriver länets för tillfället enda lokal för grönfläckig padda, Utklippan, och bygger på inventeringar som gjorts av amatörherpetolog Gunnar Strömberg under de senaste 25 åren. Den lyckade utplanteringen 1994 uppmuntrar till utplanteringar på andra lokaler, där Vindhalla på Hanö (Sölvesborgs kommun) skulle lämpa sig särskilt väl.

Artbeskrivning

***Bufo viridis* gröNFLäckig padda**

Ordn. *Salientia* Fam. *Bufo*nidae, *Bufo viridis* Laurenti, 1768.

Utseende

GröNFLäckig padda är den mest iögonfallande av våra tre svenska paddarter. Ryggsidan är vackert grönmarmorerad med stora, tydliga, oregelbundna fläckar på ljusgrå till gråbrun eller ljust oliv grundfärg. Pupillen är horisontell och ögats iris är grön eller gröngul. Vuxna honor blir upp till 10 cm medan hannen sällan är över 7,5 cm. Parotidkörtlarna är välutvecklade och ofta bredare i främre delen. Bakbenen är längre än hos vanlig padda och stinkpadda. Bakfoten har enkla tåledsknutor och simhuden når cirka halvvägs till längstå. Under lekperioden sker en tydlig förhornning på framfotens tre innersta tår hos hannen. Könen skiljs vanligen genom hannens mindre kontrastrika färger på ryggsidan. Hannarna har vid leken ett speciellt drillande läte och det är genom lätet man lättast identifierar arten. Den gröNFLäckiga paddan kan bli 10-12 år gammal.

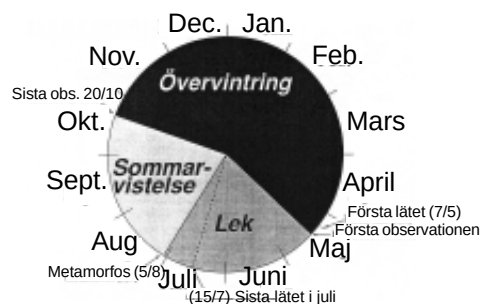
Utbredning och status

Den gröNFLäckiga paddan har en i huvudsak östlig utbredning. Från Nordafrika, Central- och Östeuropa går den genom Mellanöstern långt in i Centralasien till Tibet och förekommer i nordväst upp till delar av sydligaste Sverige och sydöstra Estland. Den svenska utbredningen har tidigare omfattat mer än 50 kända, främst kustnära, lokaler i Skåne, Blekinge, Småland (Kalmar), Öland, Gotland och Östergötland (Härads-skär). Numera är arten mycket sällsynt med mestadels små och väl åtskilda förekomster. I Skåne finns tre någorlunda starka reproducerande bestånd: på Falsterbohalvöns västra strandområde, i Limhamns kalkbrott som är en industriellt skapad lokal och på Eskilstorps ängar vid Vellinge. I övrigt finns några små förekomster längs Skånes kuster. På Utklippan utanför Karlskrona påträffades 1993 endast honor och året därpå gjordes en utsättning av 10 hannar och ett hundratal juvenila paddor. Samma år gjordes utsättningar på Gotland, där gröNFLäckig padda inte hade kunnat konstateras de senaste åren. Under hösten 2003 gjordes en utsättning av 300 paddor vid Horns Kungsgård på Öland. Inga observationer hade gjorts på Öland sedan 1992.

Ekologi

GröNFLäckig padda påträffas ofta på marker med relativt hög salthalt och är i Sverige till stor del knuten

till områden med bräckt vatten. Arten klarar även lek och larvutveckling i havsvattnet. Paddan är i huvudsak en kontinental art och en hög vattentemperatur i lekdammarna är nödvändig för att klara utvecklingen av ägg och larver under sommaren. Leken sker under mild väderlek redan från mitten av april till juni månad och larverna metamorfoserar under augusti–september. Det är viktigt att vattensamlingarna håller vatten juli ut för att arten ska hinna med metamorfosen. De svenska lokalerna är belägna på klimatiskt mycket gynnsamma platser med hög ljusinstrålning och många solskenstimmar. Typiska biotoper är kustnära våtmarker vid åmynningar med täta vassbestånd, men även flacka klippkuster med grunda vattensamlingar och med omgivande gräs- och buskmarker på sandig grund. Den förekommer också i grunda vattensamlingar på botten av kalkbrott och i sandtag liksom på klippöar med sparsam vegetation. Gemensamt för de flesta dammarna är att de försörjs av grundvattenflöden som bara undantagsvis sinar. Säkra tillgångar till övervintringsplatser och födosöksområden är också nödvändiga förutsättningar, men dessa är normalt uppfyllda på de svenska lokalerna.

Den gröNFLäckiga paddans och stinkpaddans årscykel på Utklippan enligt observationer åren 1979 till 1992 (Strömberg och Schlyter 1993).

Utländska namn

No: Grønn (Grønnspraglet) padde, Da: Grønbroget tudse, Fi: Viherkonna, Eng: Green toad, Pol: Ropucha zielona, Ty: Wechselkröte, Fr: Crapaud vert, Ne: Groene pad, Sp: Sapo verde, Est: Rohekärnkonn.

Skydd

Den gröNFLäckiga paddan är fridlyst i Sverige, liksom övriga groddjur. Arten är klassad som Akut Hotad (CR) på den svenska rödlistan och upptagen i EU:s habitatdirektiv, bilaga 4 ("noggrant skydd").

Inventeringsmetodik

Dagtid besöks lokaler under maj månad då yngel räknas. En 0,5 x 0,5 meter stor kvadrat av ståltråd läggs i vattnet och antingen fotograferas den eller observeras optiskt. Antalet motsvarande kvadrater i vattnet uppskattas. Ynglen i kvadraten räknas och multipliceras med antalet uppskattade kvadrater. En hona lägger upp till 12 000 ägg. Är man osäker på vilken art larver det är kan man samla in några stycken och föda fram tills man kan artbestämma dem. Även äggsträngarna kan räknas. Grönfläckig padda lägger två meter långa äggsträngar med oregelbundet grupperade ägg i strängen, till skillnad mot stinkpaddans äggsträngar där äggen ligger på rad i strängen.

I början av maj räknas vuxna paddor nattetid med hjälp av pannlampa. Hannens drillande läte under parningstiden ger en indikation om närvaron. Antalet paddor är dock svårt att bestämma enbart med ljudet. I augusti kan man räkna småpaddor och där-

med avgöra om reproduktionen har lyckats. Småpaddorna är efter metamorfosen framme även dagtid. I oktober sker räkning av vuxna paddor med hjälp av pannlampa nattetid. För att paddorna ska vara aktiva i sitt födosök, och därmed möjliga att räkna, krävs fuktiga och vindstilla förhållanden. Maximalt antal groddjur finner man under milda, disiga nätter, då djuren är ute på provianteringsrundor inför vinterdvalan i närheten av daglegan eller övervintringslokalen. Efter en kväll med perfekta förhållanden då paddorna lyckats hitta mycket mat är de mätta och belåtna. Följande kväll, när vädersituationen är lika perfekt, kan en inventeringsrunda ge ett betydligt sämre resultat, helt enkelt för att paddorna sitter och smälter maten från föregående kväll. Detta uppvisar förstås ett förvånande resultat men är bara ett exempel på hur svårt det är att göra exakta inventeringar. Samtliga metoder ger endast en uppskattning av antalet paddor eller yngel.

Tidigare observationer av grönfläckig padda

Det första kända svenska skriftliga omnämnandet av grönfläckig padda görs i Kungl. Vetenskapsakademiens Handlingar (1795) där Anders Sparrman skriver om ”en grönfläckig Groda, funnen i Carls-crona och beskrifven”. Anders Sparrman anger noggrant, att han fann de grönfläckiga paddorna nära varvsmuren i ett stenröse mitt för Artillerihuset. Muren och röset är nu borta sedan länge men själva huset finns kvar.

Carl August Gosselman skriver i sina Zoologiska iakttagelser inom Blekinge (1863) att den ”Förekommer ganska allmänt inom Carls-crona, t.ex. på Björkholmen, Kronovarvet etc; vid Carlshamn sällsynt.” Vidare beskriver Gosselman att ”Den lägger ofta sin rom i salt vatten, hvarest ock larverna trivas väl, hvilket vi dessutom hafva iakttagit i ett saltvattens-aquarium, der de utom växtämnen äfven förtärde kött och sina egna döda kamrater; de äro således ej uteslutande växtätare.”

Carl Gustaf Westerlund (1890) beskriver paddan som ”Sällsynt. Jag har blott lyckats påträffa ett enda ex (75 mm. långt), vid Helsobrunnen.” (Ronneby brunn.)

Johan Eriksson skriver 1913 att ”Det torde vara

tvifvelaktigt, om den grönfläckiga paddan än i dag kan finnas på Karlskronas egentliga stadsområde, men i stadens omgifningar har jag flera gånger på olika ställen hört denna padda, såsom i en större vattenpöl i Skillinge barrskog nära landsvägen till Ronneby, på öfversvämmade marker vid Gullberna, i diken vid Sunna, där de hade gräft sig ned eller in i dikessidorna.” Författaren tillägger (1914) att han även hört grönfläckig padda ”på öfversvämmade marker i Lösen (öster om Lyckeby).”

Naturskribenten Alma Falk skriver om Utklippan i Blekinge-bygder (1926): ”Ur vattensamlingarna stiger grodornas entonigt ihållande men på ett sällsamt sätt fascinerande kärlekssång.” Grodorna var säkert grönfläckig padda och stinkpadda.

Sven Mathiasson skriver i sin skildring av Hanös djurvärld och natur (1957) om grönfläckig padda i Vindhalla.

Carl-Ivan Carlsson och Bo Svensson hörde spelande padda från en rund damm i Gisslevik 1958.

Lennart Mattsson (1976) nämner att grönfläckig padda har noterats på Utklippan.

Hotfaktorer och åtgärder

Konkurrens

På Skånes östkust är den gröNFLäckiga paddans och stinkpaddans nästan totala försvinnande med största sannolikhet beroende på den i nuläget totala dominansen av vanlig padda. Denna saknades eller var sällsynt i nämnda område för 20 år sedan. Medan ännu hondjur fanns kvar av gröNFLäckig padda, sågs dessa oftare i amplexus med hanar av *Bufo bufo* än med den egna arten! Före en utsättning måste konkurrenssituationen nog analyseras.

Prederande djur

GröNFLäckig padda har ett effektivt skydd mot prederande djur. Giftet som paddan producerar vid fara är i klass med stryknin och curare. Ändå kan paddan falla offer för både däggdjur, ormar och fåglar. Mink, grävling m.fl. kan predera på vuxna paddor. Särskilt minken kan göra stor skada. Vid lokaler där man vet att minken förekommer bör man överväga att kontrollera minken. Fåglar såsom kråkor, trutar, tärnor och häger kan, i grunda vattensamlingar utan skyddande vegetation, ta stora antal yngel och därmed kraftigt minska yngelbeståndet. Kontroll av fåglar för att tillförsäkra paddpopulationer är dock knappast en tänkbar lösning.

Kunskapsbrist

Ur ett nationellt perspektiv skulle ingående studier över artens miljökrav och reproduktion ge oss bättre möjlighet att förstå orsakerna till populationernas fortgående nedgång och vidtaga verkamma åtgärder. En årlig uppföljning av alla svenska förekomster under de kommande åren är nödvändig. Ytterligare data om individantal, reproduktionsframgång etc. kan då säkerställas och användas för allt bättre prognoser för artens överlevnad i Sverige och på de enskilda lokalerna.

Uppfödning av gröNFLäckig padda på laboratorium i större skala för utsättning av nymetamorfoserade djur är nödvändig på flertalet lokaler. Viss biotoprestaurering kan vara nödvändig. Om den genetiska variationen i de kvarvarande svenska populationerna visar sig vara för liten kan det vara nödvändigt att hämta och korsa in ett mindre antal individer (10–20) från en närbelägen större population såsom Salt-holm eller Rügen.

Globala faktorer

Det finns ett antal faktorer som sker globalt och som kan påverka populationer av gröNFLäckig padda. Dessa är i regel svåra att påverka men nämns här kortfattat.

Ökad UV-B-strålning i områden utan skyddande vegetation för äggläggning kan leda till att antalet nymetamorfoserade paddor minskar i dessa områden. Studier i USA visar att tre amfibiearter minskat kraftigt, troligen som ett resultat av ökad UV-B-strålning (Strömberg 1997).

Övergödning av lekdammar och omgivande ängsmarker genom luftburet kvävenedfall är sannolikt ett allvarligt problem.

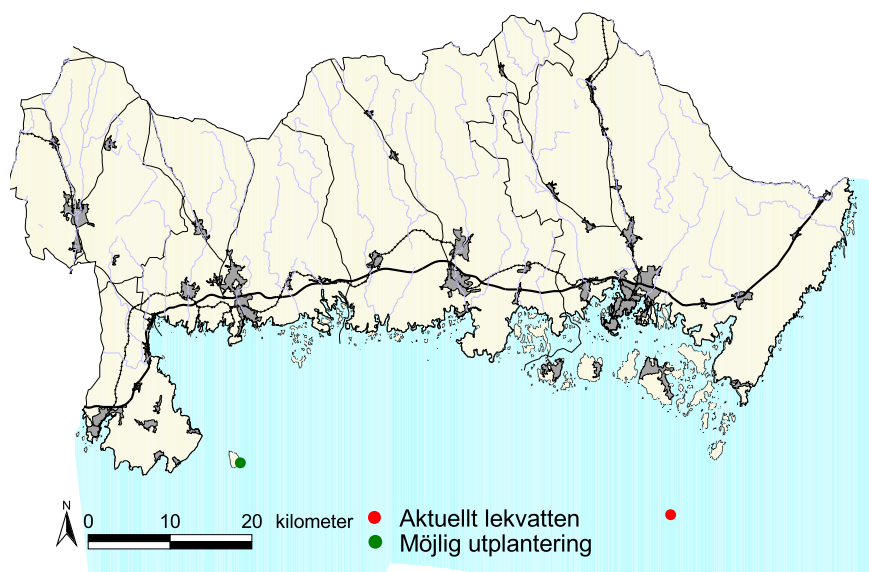
I jordbruksområden har också vattenkvaliteten starkt försämrats genom gödsling och biocidanvändning.

Fluktuationer i nederbörd och solsken kan förstås innebära att lekvatten under regnfattiga somrar torkar ut. Detta är en naturlig företeelse som i regel inte påverkar populationen på sikt utan endast förhindrar reproduktion något enstaka år. Globala förändringar av klimatet med torrare somrar som följd kan däremot leda till att lekvatten torkar ut permanent.

Försämrad vattenkvalitet

En stor förekomst av alger och plankton i lekvatten missgynnar paddor. I enstaka hållkar kan alger bortföras.

Södraskär, Utklippan

Naturresevat:
Utklippan

Natura 2000-område:
Utklippan

Riksintresse naturvård:
23 Torhamns skärgård

Ängs- och hagmarksobjekt:
Nej

Våtmarksobjekt:
Nej

Kommun:
Karlskrona

Fastighetsbeteckning:
Utklippan 1:1

Markägare:
Staten

Koordinater:
X 620270 Y 149350

Beskrivning

Utklippan är Sveriges sydligaste ögrupp och utgörs av öarna Södraskär och Norraskär samt angränsande skär. Inlandsisen har lämnat tydliga spår, bl.a. har en serie jättegrytor svarvats i berget på Södraskär. Genom sitt läge intar Utklippan en unik plats i flyttfågelsträcket längs östkusten. Sedan 1840 har en fyr på Utklippan väglett sjöfarande. Fyren automatiserades 1972.

Grönfläckig padda har studerats årligen på Södraskär sedan 1979. Normalt börjar paddan leka i början av maj, samtidigt som stinkpaddan. Leken kan fortsätta in i juli månad. Metamorfosen inträffar runt månadsskiftet juli–augusti. I augusti och september har paddorna gott om mat på Utklippan, en mängd insekter och dagmaskar finns i regel tillgängliga. I oktober eller november, beroende på hur tidigt frosten kommer, går paddorna i vinterdvala. Fem lokaler är kända för regelbunden övervintring. Dessa ligger i huvudsak i anslutning till bebyggelsen på den norra sidan av ön; A–E på kartan. Lek och sommarvistelse sker i hällkaren runt Lagehall på den sydvästra delen av Södraskär; 1:1–1:5, samt i två hällkar i anslutning till bebyggelsen; 1:6 (även kallat Nils Isbergsskärret) och 1:7. Ett av hällkaren, 1:4, är i själva verket en damm som grävdes under 1800-talet. Genomsnittlig livslängd för grönfläckig padda på Utklippan är ca 12 år, vilket är anmärkningsvärt högt.

Observationer

Naturskribenten Alma Falk skriver 1926 om Utklippan: "Ur vattensamlingarna stiger grodornas

Karta över Södraskär. Från Strömberg 1993

entonigt ihållande men på ett sällsamt sätt fascinerande kärlekssång." Grodorna var säkert grönfläckig padda och stinkpadda.

Mattsson (1976) omnämner lekande paddor i hällkaren vid Lagehall. Från och med 1979 har paddorna studerats årligen, framförallt under lekperioden i maj och juni.

Populationen grönfläckiga paddor på Utklippan bedömdes ha minskat från 50–100 paddor under 1980-talet till ca 30 paddor 1993. Åldersfördelningen visade redan 1988 att mycket stora grönfläckiga paddor

dominerade populationen på Södraskär vilket indikerade att arten inte reproducerade sig på ön. Inte bara åldersfördelningen var skev, mer oroväckande var bristen på hannar. Könstillfördelningen har varit skev alltsedan nattliga observationer startade 1978 men skevheten har ökat undan för undan. Den sista hannen observerades den 23 maj 1987. Anledningen till detta är okänd men en teori är att hannarna är mer aktiva på hösten och då faller offer för snabba väderomslag med kyla.

Utplanteringen

Utplantning av groddjur kan komma ifråga om den aktuella arten inte längre finns kvar i ett område och invandring från andra populationer inte bedöms möjlig. Man skiljer mellan *introduktion* (utplantering i ett område där arten inte funnits i historisk tid), *återinsättning* (utplantering i ett område där arten nyligen funnits, men dött ut) och *förstärkning* (ett försök att öka den befintliga populationsstorleken). Inom åtgärdsprogram för groddjur bör endast återinsättning komma ifråga, eftersom introduktion och förstärkning kan påverka andra arter negativt. Docenterna Claes Andrén och Göran Nilsson beslutade ändå, efter noggrant övervägande och i samråd med Länsstyrelsen och Naturvårdsverket, om förstärkning av grönfläckig padda på Utklippan 1994.

Tio vuxna hannar från Limhamn placerades vid Lagahall på Södraskär den 15 maj av Sven Broberg. Paddorna hade en medelvikt av 26 gram och en medellängd av 66,2 mm. Ytterligare 100 årsungar (ca 28 mm långa) från Nordens Ark i Hunnebostrand släpptes den 21 juli 1994 på samma ställe av docent Göran Nilsson.

Hällkar 1:6, "Nils-Isbergskärret".

Det är inte omöjligt att den grönfläckiga paddan på Utklippan har hybridiserat med stinkpadda under tidigare generationer. Tyska laboratorie- och fältstudier har visat att en hona av grönfläckig padda kan para sig med en stinkpaddehane och producera en livsduglig avkomma. Flera individer av grönfläckig padda på Utklippan har en vitgrå ofullständig rygglinje, liknande stinkpaddans. Den är dock krokigare och otydligare än stinkpaddans klargula linje. Utklippanpaddans gröna färg är mörkare än på grönfläckiga paddor på andra lokaler. Det är dock inte ovanligt att isolerade populationer, t.ex. på öar, utvecklar avvikelser i utseendet jämfört med fastlandspopulationer. För att med säkerhet avgöra om hybridisering har skett krävs mer ingående morfologiska studier där ett antal avvikande karaktärer undersöks.

Vid en inventering ett och ett halvt år efter utplanteringen, den första september 1995, återfanns sju av de tio vuxna paddorna från Limhamn. Dessa hade då ökat i genomsnitt 5% i längd och så mycket som 75% i vikt sedan utplanteringen. Den 28 augusti 1997 upptäcktes fyra nyomvandlade paddor i hällkar 1:6.

Grönfläckig padda på Utklippan.

Hällkar 1:4.

Därmed kunde man slå fast att reproduktion av grönfläckig padda åter sker på Utklippan och att förstärkningen alltså lyckats. Fortplantning har också konstaterats 1998, 2000, 2001, 2002 och 2003. Natten till den 25 augusti 2003 påträffades ett rekordstort antal grönfläckiga paddor. Så många som 356 vuxna paddor räknades men endast en nymetamorfoserad.

Utplantering av grönfläckig padda har skett på sex lokaler i Skåne samt på Öland och Gotland. Återfynd har hittills endast kunnat konstateras med säkerhet på Utklippan. En anledning är förstås att paddorna inte kan "försvinna" vidare över en större yta.

På hösten 2003 upptäcktes för första gången att grönfläckiga paddor klättrar upp på fyren. Förmodligen är det tillgången på mångfotingar som får paddorna att klättra, på några ställen i krökarna ända upp till åtta meter ovan mark. Det stora antalet paddor 2003 ökar förmodligen konkurrensen om mat och gör att paddorna måste leta på nya ställen.

Reproduktion

Yngel påträffas sedan utplanteringen återigen årligen i hällkaren.

Hotfaktorer

Genom sitt isolerade läge är antalet hotfaktorer på Utklippan begränsat samtidigt som t.ex. introduktion av för ön främmande arter kan få stora konsekvenser. En mink härjade på ön i oktober–december 1991. Karlskrona ornitologiska klubb var på väg att sätta ut en fälla i januari året efter men minken hade redan försvunnit från ön. En snok påträffades på Norraskär i augusti 1997 och i två år mumsade den i sig ett stort antal stinkpaddor där innan den fördes till fastlandet i maj 1999. Huruvida den har simmat över till Södraskär och kalasat på paddor där är okänt.

Predation från fåglar, främst trutar, tros ha en viss inverkan på populationsstorleken. Kontroll av trutar på Utklippan är inte en rimlig åtgärd för att tillförsäkra populationen av grönfläckig padda. Tillgången på insekter är av avgörande betydelse för paddornas överlevnad. I en pilotstudie av den grönfläckiga paddans födointag (Lemdahl och Strömberg 1997) består huvuddelen av födan av tvestjärtar. Dock har paddan inte specialiserat sig på en viss typ av bytesdjur utan fångar alla typer av insekter som den träffar på marken.

Då hällkaren saknar vegetation är det rimligt att ökad UV-B strålning har en negativ effekt på populationen.

Skötselåtgärder

Tillförsäkra att lekvatten inte växer igen eller övergöds.

Övervakning

Övervakning av paddpopulationen på Södraskär bör ske varje år, om möjligt både vår och höst. Medlemmar ur Karlskrona ornitologiska klubb tillbringar ofta en vecka på Utklippan under vår och höst. Det vore lämpligt att mot en mindre ersättning låta dessa utföra övervakningen av spelande paddor och yngel i maj och födosökande paddor på hösten.

Andra naturvärden

Stinkpadda, åkergroda, mindre vattensalamander, enstaka exemplar av vanlig padda. Utklippan utgör en av södra Sveriges förnämsta sträckfågellokal.

Grönfläckiga paddor klättrar på frisen på fyren.

Övriga lokaler

Efter 1950 har grönfläckig padda noterats i Vindhalla på Hanö 1957 (Sölvesborgs kommun) och i Gisslevik på Torhamnslandet 1958 (Karlskrona kommun). Trots återbesök under lektid har paddor inte kunnat

återfinnas. Detta gäller även en lokal i Kuggeboda (Ronneby kommun) där en närboende hävdar att hon hört spelande grönfläckig padda 1998. Uppgiften är obekräftad och anses som mycket osäker.

Planerad återintroduktion

Grönfläckig padda förekom i Vindhalla på Hanö 1957, men försvann troligen kort därefter. En faktor som tros ha bidragit till försvinnandet är förrymda minkar från minkfarmen som fanns på ön. Minkfarmen är nedlagd sedan länge och Vindhalla anses nu som den i särklass lämpligaste lokalen i Blekinge för en eventuell utplantering av grönfläckig padda. Eftersom paddan har funnits där tidigare skulle det vara fråga om *återutsättning*, vilket som tidigare nämnts är att föredra framför *introduktion* och *förstärkning*. Enstaka minkar finns sannolikt kvar på ön och i samband med en utsättning bör dessa kontrolleras med fällor. I Vindhalla förekommer stinkpadda men det verkar inte finnas någon konkurrenssituation mellan den och grönfläckig padda. Iakttagelser från Skåne har visat att vanlig padda kan bidra till försvinnandet av grönfläckig padda. I Vindhalla förekommer inte vanlig padda. En annan faktor som gör Hanö till en lämplig lokal för utsättning är avsaknaden av bilar och den ringa risken för exploatering. Lokalen ligger dessutom

Vindhalla, Hanö.

inom ett område som ingår i Natura 2000 och som beräknas förklaras som naturreservat inom den närmaste framtiden. Det enklaste och billigaste sättet att plantera ut paddor på Hanö vore att försiktigt klippa av små bitar av äggsträngar på Utklippan och transportera till Vindhalla. Inte mer än 20% av varje sträng bör tas. I samband med utplantering bör möjligheterna att skapa fler lekdammar undersökas. Hällkar kan behöva rensas på vegetation, eventuellt kan dammar grävas.

Ordförklaring

Amfibier är ett annat ord för groddjur och omfattar grodor (åtta arter i Sverige), paddor (tre arter) och vattensalamandrar (två arter).

Amplexus kallas paddans parningsakt.

Korra är ett sydsvenskt ord för en liten göl, damm eller vattengrop.

Metamorfos kallas omvandlingen från yngel till vuxen padda. Metamorfosen sker i olika steg. Bakbenen bildas, sedan frambenen och sist försvinner svansen. Samtidigt går paddan över till att andas med lungor istället för gälar.

Metapopulation kallas en population som är spridd på flera mindre närliggande områden inom en region.

Parotidkörtlar i nacken är uppsvullnader på huvud och nacke bakom ögonen. Vanligt hos paddor.

Litteratur

Nedan medtages även artiklar om gröんfläckig padda som inte är nämnda i rapporten.

Carlsson, C.-I. 1958.

Erikson, J. 1913. Ett par ord om den grönfläckiga paddan i Blekinge och på Öland m.m. Fauna och Flora 1913:115-118.

Erikson, J. 1914. Smärre meddelanden: Addenda. Fauna och Flora 1914:45.

Falk, A. 1926. Yttersta utposten. Blekinge-Bygder. Årsbok utgiven av Blekinge Hembygdsförbund, ss 22-30. Karlskrona.

Gislén, T. och Kauri, H. 1959. Zoogeography of the Swedish Amphibians and Reptiles. Acta Vertebratica 1(3): 193-397. Stockholm.

Gosselman, C. A. 1863. Zoologiska och Geologiska Iakttagelser inom Blekinge, Karlskrona.

Lemdahl, G. och Strömberg, G. 1997. Vad lever de grönfläckiga paddorna (*Bufo viridis*) av på Utklippan? Blekinges Natur 1997: 116-125.

Mathiasson, Sven 1957. Natur i Blekinge: 267-275.

Mattsson, L. 1976. Utklippan - en utpost i havet. Blekinges Natur 1976:216-225.

Naturvårdsverket 2000. Åtgärdsprogram för bevarande av grönfläckig padda (*Bufo viridis*).

Sparman, A. 1795. En grönfläckad Groda, funnen i Carlskrona och beskriven. KVAH, sid. 183-186.

Strömberg, G. 1982. Var finns stinkpadda och grönfläckig padda i Blekinge? Blekinges Natur 1982: 118-121.

Strömberg, G. 1988. Krönika över groddjuren på Utklippan. Blekinges Natur 1988: 114-120.

Strömberg och Schlyter 1993. Hur är livet för paddorna på Utklippan? Blekinges Natur 1993: 119-124.

Strömberg, G. 1996. Förnyelse av beståndet grönfläckiga paddor (*Bufo viridis*) på Utklippan år 1994. Blekinges Natur 1996: 109-114.

Strömberg, G. 1998. Ett första resultat av inplanteringen av grönfläckiga padda (*Bufo viridis*) på Utklippan. Blekinges Natur 1998: 126-128.

Strömberg, G. 1997. Varför minskar antalet groddjur? Blekinges Natur 1997: 108-115.

Westerlund, C. G. 1890. Bidrag till kännedom om Ronnebytraktens fauna och flora. Stockholm.

Amatör-herpetolog Gunnar Strömberg studerar grönfläckig padda på Utklippan.

Tidigare rapporter i serien (ISSN 1651-8527)

2003:1	Blekinges skogar – biologisk mångfald samt urval och skötsel av skogsreservat. Naturvård.
2003:2	Strömstare i Blekinge – Sammanfattning av undersökningar 1991–2001. Miljöövervakning.
2003:3	Säkerhetsfrågor i kulturhistorisk bebyggelse. Kulturmiljö.
2003:4	Inventering av glacialrelikta kräddjur i Blekinge. Sammanställning t o m 2003. Miljöövervakning.
2003:5	Blekinges betesmarker – Skötsel och restaurering. Lantbruk.
2003:6	Fåglar och fågeldöd i Blekinges skärgård 2003. Naturvård.
2003:7	Rapport 2002 inom alkohol- och tobaksområdet Blekinge län. Sociala.
2004:1	Träskyddsbehandlat virke. Tillsynsprojekt tillsammans med länets kommuner. Miljöskydd.
2004:2	Biotopkatering i Årydsån år 2001. Miljöövervakning.
2004:3	Miljöövervakningsprogram för Blekinge 2003-2006. Miljöövervakning.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

SE – 371 86 Karlskrona

Tel: 0455-870 00

E-post: lansstyrelsen@k.lst.se

www.k.lst.se

Rapporter Länsstyrelsen Blekinge län ISSN 1651-8527